

Lausuntopyyntö luonnoksesta hyvinvointialueiden tehtäviä koskeviksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi vuosille 2025-2029

Lausunnonantajan lausunto

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hyvinvointialueiden tehtäviä koskeviksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi vuosille 2025 – 2029. Tavoitteet ja niiden mittarit ovat mielestämme pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisia ja linjassa kansallisen ohjauksen sekä hyvinvointialueuudistuksen alkuperäisten tavoitteiden kanssa.

Kappale ”Tavoitteiden kokonaisuus”

Mielestämme hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset strategiset tavoitteet kattavat kokonaisuutena hyvin hyvinvointialueen tehtävät ja niiden toiminnan ohjauksen keskeiset mekanismit.

Hyvinvointialueiden kannustaminen panostamaan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden kannalta keskeisiin ennaltaehkäiseviin ja kansanterveyttä edistäviin toimenpiteisiin tulee olla hyvinvointialueiden toiminnan keskiössä. Tästä syystä tavoite ”Hyvinvointialueiden on toimillaan edistettävä oman alueensa väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta” tulisi nostaa tavoitteiston hierarkiassa korkeammalle, jopa tärkeimmäksi tavoitteeksi (taulukko 1). Lisäksi tavoitteeseen voisi lisätä ennaltaehkäisyn eli ”Hyvinvointialueiden on toimillaan edistettävä oman alueensa väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta *sekä vahvistettava ennaltaehkäiseviä toimia*”

Valtakunnallisissa tavoitteissa on määriteltävä (s.8, kohta 1) tavoitteet palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen edistämiseksi. Kuitenkin *palvelujen yhteensovittaminen* näkyy vain vähän tavoitteissa eikä ollenkaan esimerkiksi kappaleessa ”Tavoitteiden kokonaisuus”. Palvelujen yhteensovittaminen tulee huomioida paremmin hyvinvointialueiden tavoitteistossa.

Mielestämme myös TKKI-toiminnan tulisi näkyä paremmin tavoitteiden kokonaisuudessa, koska kaikkien hyvinvointialueiden velvollisuutena on huolehtia aktiivisen TKKI-toiminnan toteutumisesta ja sen edellytyksistä. Korostamme, että kaikessa hyvinvointialueiden toiminnassa, johtamisessa ja ohjauksessa tulee painottaa vaikuttavuusperustaisuutta. Hyvinvointialueiden kaiken toiminnan tulee perustua tutkittuun tietoon, tästä syystä tutkitun tiedon merkitystä tulisi korostaa läpi valmistellun tavoitteiston.

Kappaleet ”Toimintaa koskevat tavoitteet” ja ”Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet”

Alle on koottu ehdotuksia lisäyksiä ja kommentteja eri sivuille dokumenttiin.

Sivu 14: *Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tehtävien toimien tulee perustua tutkittuun tietoon.*

Sivu 15: *Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen tähtäävien toimenpiteiden tulee perustua tutkittuun tietoon.*

Sivu 15: Eri osa-alueita edistetään kokonaisvaltaisesti *tutkittuun tietoon* perustuen huomioiden kaikki taustatekijät, alueiden erityispiirteet ja monialaiset palvelut, kuten työllisyys- ja koulutuspalvelut.

Sivu 16: Pelastustoimessa voisi lisätä pelastustoimen yhteistyöalueen tavoitetilaa esim. seuraavasti:

Hyvinvointialueiden pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavilla viidellä yhteistyöalueella toimivien alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden sekä muun pelastustoiminnan alueellisen johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden ja tilannekuvatoiminnan vahvistaminen.

Sivu 20: Olisi hyvä, jos tavoitetila rahoitusmallin muuttaminen kannustavammaksi sanoitettaisiin selkeämmin.

Sivu 22: Palvelujärjestelmän vaikuttavuuden lisäämiseksi on oleellista käyttää näyttöön perustuvia, vaikuttavia menetelmiä ja toimintamalleja sekä poistaa käytöstä vähähyötyisiä tai vaikuttamattomia menetelmiä ja toimintamalleja. Tämä on mahdollista vain hyvinvointialueella tehtävään aktiiviseen vaikuttavuustutkimukseen nojautuen.

Sivu 23: On erittäin hyvä, että kuvailevassa tekstissä on huomioitu sekä yksilö että yhteiskunta/väestö. Toisaalta toivoisi konkreettisempia ehdotuksia, miten tasapaino näiden tulokulmien välillä saavutetaan sosiaali- ja terveyspalveluita järjestettäessä ja ohjattaessa.

Sivu 24: Osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys varmistetaan aktiivisella koulutustoiminnalla ja takaamalla henkilöstölle mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kannustaminen tieteelliseen tutkimustyöhön on keskeinen väline.

Sivu 27: Sivulla on toistoa. *Tutkimus- ja kehittämistoiminnan avulla pelastustoimella on kyky ennakoida ja tuottaa pitkäjänteistä tutkimustietoa sekä reagoida ajankohtaisiin tutkimustarpeisiin. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan avulla pelastustoimella on kyky ennakoida ja tuottaa pitkäjänteistä tutkimustietoa sekä reagoida ajankohtaisiin tutkimustarpeisiin.*

Kommentit tavoitteiden mittaristoon, ”Liitteet”

Suunnitellut mittarit ovat pääsääntöisesti konkreettisia ja mittareissa tulee hyvin esiin kansanterveydellinen näkökulma ja ne ohjaavat hyvin hyvinvointialueiden toimintaa. Mittareissa huomioidaan hyvin myös kaikki hyvinvointialueen keskeiset tehtävät eli terveydenhuolto, sosiaalihuolto ja pelastustoimi. Hyvinvointialueiden TKKI- tehtävien tulisi kuitenkin näkyä mittaristossa paremmin.

Seurantamittareiden tulee lähtökohtaisesti olla linjassa voimassa olevan lainsäädännön kanssa, jotta lainsäädäntö, kansallinen ohjaus, ja tehtäviin annettu rahoitus ovat saman suuntaiset.

Taloudellista kestävyyttä kuvaavien mittareiden määrittely toivotaan mahdollisimman selkeäksi ja vertailukelpoiseksi, huomioiden hyvinvointialueiden erilaiset organisaatio- ja toimintarakenteet.

Hyvinvointialueiden TKKI-toiminnan konkreettista mittaristoa tulisi kehittää. Mahdollisia tutkimus- ja innovaatiotoiminnan mittareita voisivat olla esimerkiksi:

1. Vertaisarvioidut tieteelliset julkaisut/vuosi
2. Ulkoinen kilpailtu tutkimusrahoitus/vuosi
3. Keksintöilmoitusten lukumäärä/vuosi
4. Toimeksiantotutkimuksena toteutettujen lääke- ja laitetutkimusten lukumäärä/vuosi

Lisäksi myös kehittämis- ja koulutustoiminnan mittaristoa pitää kehittää konkreettisempaan suuntaan.

Jussi Lampi

Strategiajohtaja

Pohjois-Savon hyvinvointialue